

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00

F: 01 369 59 01

E: gp.mk@gov.si

www.mk.gov.si

Mestna občina
Ljubljana
Mestna uprava

Oddelek za
urejanje
prostora

Mestna občina Ljubljana
glavna.pisarna@ljubljana.si

Prejeto:	23-05-2022	Sig. z:	NB
Številka zadeve:	35021-29/2021-39	Pril.:	
		Vredn.:	

Številka: 35012-17/2022-3340/17
Datum: 23. 5. 2022

Na podlagi poziva Mestne občine Ljubljana, izdaja Ministrstvo za kulturo, Maistrova 10, Ljubljana na podlagi 119. člena v povezavi s 110. členom Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. [61/17](#), [199/21](#) – ZUreP-3 in [20/22](#) – odl. US; v nadaljevanju ZUreP-2) in na podlagi 76. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. [16/08](#), [123/08](#), [8/11](#) – ORZVKD39, [90/12](#), [111/13](#), [32/16](#) in [21/18](#) – ZNOrg; v nadaljevanju ZVKD-1) naslednje

**MNENJE O VERJETNOSTI
POMEMBNEJŠIH VPLIVOV PLANA NA KULTURNO DEDIŠČINO
IN
KONKRETNE SMERNICE ZA
OBČINSKI PODROBNI PROSTORSKI NAČRT 374 MED TOLSTOJEVO IN MAŠERA
SPASIČEVO - VZHOD**

1. Podatki o vlogi

Mestna občina Ljubljana je z vlogo št. 35012-29/2021-12 z dne 12. 1. 2022 z dne 12. 1. 2022, prejeto dne 18. 1. 2022 in dopolnjeno 20. 4. 2022, pozvala Ministrstvo, da izda mnenje o verjetnosti pomembnejših vplivov plana na kulturno dediščino in konkretne smernice za občinski podrobni prostorski načrt 374 Med Tolstojevo in Mašera Spasičevo -vzhod.

V prostorskem informacijskem sistemu je bilo objavljeno gradivo:

Izhodišča za pripravo OPPN 374 Med Tolstojevo in Mašera Spasičevo -vzhod, (izdelal Kalan Šabec Kalan arhitekti, št. UP 21-008-IZH, november 2021).

Pred izdajo mnenja smo:

- Pridobili gradivo Zavoda za varstvo kulturne dediščine, OE Ljubljana (*priloga 1*).
- Organizirali dva posveta 7. in 20. aprila 2022, na katerem so sodelovali predstavniki Oddelka za urejanje prostora MOL, Mojca Kalan Šabec, pripravljavka prostorskega akta, Špela Videčnik, arhitektka in predstavnice ZVKDS OE Ljubljana.
- Pridobili mnenje prof. dr. Aleša Vodopivca (*priloga 2*).

Na tej osnovi smo pripravili mnenje o verjetnosti pomembnejših vplivov plana na kulturno dediščino in konkretne smernice, ki jih podajamo v nadaljevanju.

2. Mnenje o verjetnosti pomembnejših vplivov plana na kulturno dediščino in arheološke ostaline

Na območju urejanja ter v območju vplivov novih posegov na okolje se nahaja naslednja enota nepremične kulturne dediščine:

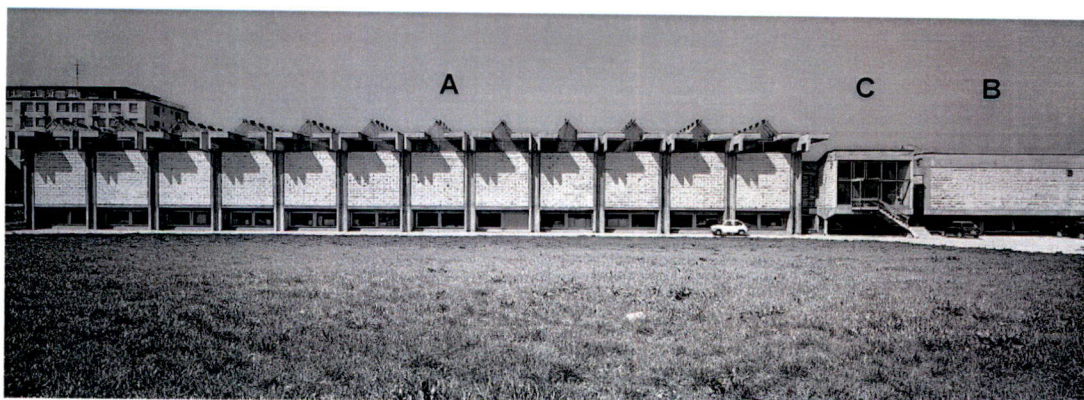
ESD	IME	REZIM	PODREZIM
15585	Ljubljana - Tiskarna Mladinska knjiga	dediščina	stavbna dediščina

V območju vplivov novih posegov na okolje pa se nahajajo še naslednje enote nepremične kulturne dediščine:

ESD	IME	REZIM	PODREZIM
17328	Ljubljana - Veleblagovnica Merkur	dediščina	stavbna dediščina
20037	Ljubljana - Poslovno-tehnični center AMZS	dediščina	stavbna dediščina
7597	Ljubljana - Stanovanjski bloki v Glavarjevi in Mašera-Spasičevi ulic	dediščina	stavbna dediščina
1116	Ljubljana - Pot POT	spomenik	

Menimo, da glede na načrtovane ureditve in varstveni režim ter stanje kulturne dediščine, verjetnost pomembnejših vplivov izvedbe plana na kulturno dediščino obstaja, vendar bomo vpliv poskušali zmanjšati skozi postopek usklajevanj, smernic in mnenj k prostorskemu aktu. Z vidika varstva kulturne dediščine zato ni treba izvesti celovite presoje vplivov na okolje.

3. Konkretne smernice

Tiskarna Mladinska knjiga, Pogled z današnje Dunajske ceste

vir: http://evidenca.org/scripts/open_large.php?objectID=32&id=84, 11. 5. 2022

Stavba Mladinske knjige je bila zgrajena leta 1966 na prostoru, ki se je funkcionalno navezoval na proizvodno industrijsko območje ob kamniški železnici (Ljubljanske mlekarne, Litostroj, Lek,...). Kasneje so v neposredni bližini zrasli stanovanjski bloki in poslovne stavbe, industrija pa je v tem delu Ljubljane postopoma ugasnila. Danes je prostorski kontekst precej spremenjen in deloma degradiran. Pogled z Dunajske ceste je popolnoma drugačen, na prostoru vzhodno od tiskarne sta zrasla velika stavbna monolita, ki v večjem delu zakrivata pogled na tiskarno. Neposredna okolica tiskarne je obdana s kasnejšimi stavbami in zato prostorsko slabo čitljiva.

Osnovno kompozicijo stavbe sestavljajo 3 stavbne enote:

- tovarniška hala - proizvodnja (A),
- administrativni del - pisarne (B) in
- vezni člen - sanitarije, komunikacije (C).

Skupaj predstavljajo zaključeno celoto, ki je vpisana v Register kulturne dediščine.

Kasneje je bila na zahodni strani prizidana dodatna hala za proizvodnjo (D). Ta del tovarne nima statusa kulturne dediščine.

Pravni režimi varstva kulturne dediščine; vir: <https://gisportal.gov.si/evrd/>, 11. 5. 2022

Legenda:

EŠD 15585; Ljubljana - Tiskarna Mladinska knjiga (A, B in C)

EŠD 17328; Ljubljana - Veleblagovnica Merkur (E)

Trenutno je stavba tiskarne Mladinska knjiga brez trajne vsebine, prepuščena improviziranim začasnim funkcijam in dolgoročno obsojena na propad. Zato pozdravljamo njeno rekonstrukcijo, ustrezna prenova namreč obeta ohranitev njenih vrednot.

Za rekonstrukcijo tovarniške hale (A) je bilo letos že pridobljeno gradbeno dovoljenje. Ugotavljamo pa, da je obveljalo zmotno prepričanje, da sta bili enoti B in C naknadno prizidani ter da nista integralni del celote. Verjetno sta bili zato iz postopka pridobitve gradbenega dovoljenja izključeni.

Zato poudarjamo, da je bila stavba leta 1966 zgrajena z vsemi tremi enotami, ker drugače tudi ne bi mogla delovati. Takšna je že leto po dokončanju prejela nagrado Prešernovega sklada, leto kasneje pa še nagrado Zveze arhitektov Jugoslavije. Stavbo je zato treba rekonstruirati v celoti.

Drugače je na zahodni strani. Kasneje zgrajena hala (D) nima statusa varovanja in jo je mogoče odstraniti, ne da bi s tem bistveno okrnili osnovni koncept tiskarne.

Glede na prostorski kontekst v neposredni bližini, kjer so že obstoječe stavbe precej visoke, FI in FZ pa velik, natančno odmerjena višina novogradenj na samo zaščiteni dediščini nima pomembnega vpliva. Višina nadomestne gradnje na prostoru hale (D), kot je predlagana v Izhodiščih, ne predstavlja ključnega atributa varstva tiskarne, zato je na tem delu projekt nove pozidave še možno razvijati.

Ob tem je treba upoštevati naslednje usmeritve:

- Ohraniti in prenoviti je treba tovarno v celoti (A, B in C).
- Pri **umeščanju** novih objektov na **območju** odstranjenega objekta D je potrebno posvetiti pozornost ohranjanju celovitosti in integriteti stavbe tiskarne. Odmiki naj bodo zadostni, pogled na tovarno pa naj se po možnosti vsaj delno odpre iz vseh strani, tudi z vzhodne in severne.
- Oblikovanje, materiali in barve naj ne preglasijo stavbo tiskarne, **temveč** ji **omogočijo** prepoznavnost in prezenco v prostoru.
- Novi objekti naj bodo čim bolj monolitni, nestrukturirani in naj predstavljajo nevtralno ozadje tiskarniškega objektu.
- Stik med enoto B in **obstoječo** uvozno rampo na severnem delu naj se ustrezno uredi.
- Ohranja naj se pogled na stavbo tiskarne z Dunajske ceste.

Območje OPPN ponekod poteka neposredno ob stavbi tiskarne, zato bo navezavo objekta na okolico težje **načrtovati**. Predlagamo, da se **območje** obravnave razširi v smiselno morfološko celoto. V kolikor to ni **mogoče**, pa naj se zagotovi, da bo prostor ob tiskarni enotno urejan s kakšnim drugim instrumentom v prihodnosti, morda z OPN.

Predlagamo torej, da variantne rešitve oz. idejni projekt obravnava širši prostor okoli tiskarne z namenom, da te rešitve **omogočijo** vizualno in funkcionalno povezovanje tiskarne kot kulturne dediščine s prvim planom ob Dunajski cesti. Ob tem je smiselno, da se **ploščad** med stolpnicama ob Dunajski cesti prilagodi stavbi tiskarne, prav tako to velja za vse ostale odprte površine v neposredni okolici.

Lep pozdrav,

Pripravila:

mag. Barbara Žižič Baumgartner
sekretarka

dr. Jelka Pirkovič
v.d. generalna direktorica
Direktorata za kulturno dediščino

Prilogi: kot navedeno v tekstu

Poslati (po e-pošti):

- naslovnik glavna.pisarna@ljubljana.si
- MOP, Direktorat za okolje, gp.mop@gov.si
- ZVKDS OE Ljubljana, tajnistvo.lj@zvkd.si

Náša številka: 350-0003/2022-3
Datum: 23.02.2022

REPUBLIKA SLOVENIJA		
MINISTRSTVO ZA KULTURO		
Vredn.	25-02-2022	02
Številka zadeve:		5 g znak.
35012-17/2022-3340-3		2,210

MINISTRSTVO ZA KULTURO
Maistrova 10

1000 Ljubljana

Zadeva: Občinski podrobni prostorski načrt 374 med Tolstojevo in Mašera - Spasičevo - vzhod
- Gradivo za kulturnovarstvene smernice in mnenje o verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana na kulturno dediščino

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana (v nadaljevanju ZVKDS, OE Ljubljana), na podlagi 84. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1, Ur.l. RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11, Odl. US U-I 297/08, 90/12, 111/13), v zvezi z izdelavo Občinskega podrobnega prostorskega načrta 374 med Tolstojevo in Mašera - Spasičevo - vzhod, izdaja naslednje

GRADIVO za kulturnovarstvene smernice in mnenje o verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana na kulturno dediščino:

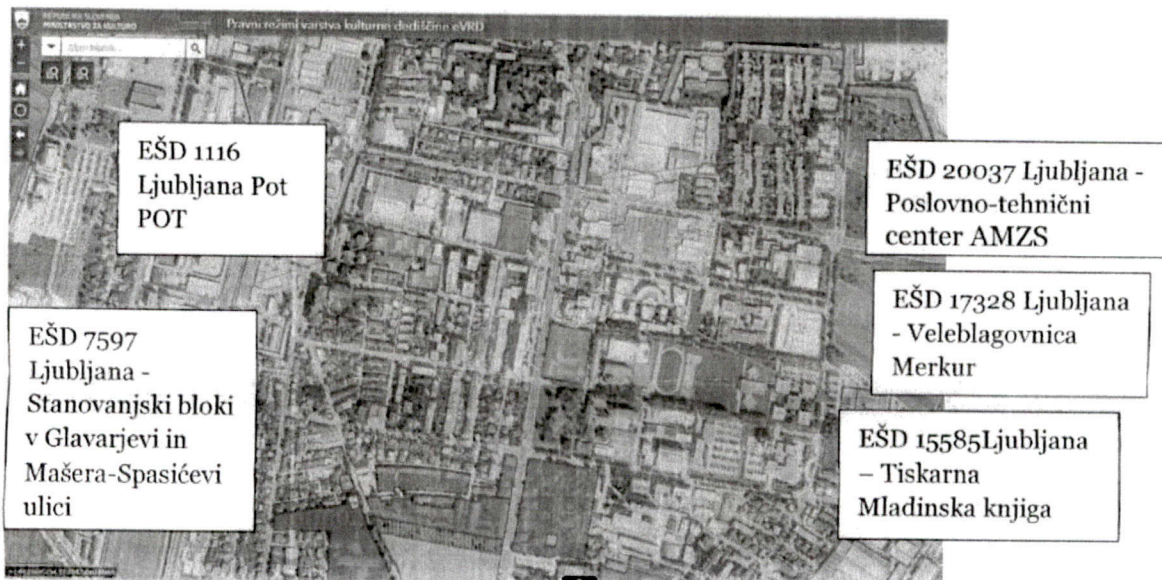
1. Podatki o kulturni dediščini

Območje, za katerega je predlagana izdelava občinskega podrobnega prostorskega načrta 374 med Tolstojevo in Mašera - Spasičevo - vzhod, se nahaja na območju naslednje registrirane enote kulturne dediščine:

ESD	IME	REZIM	PODREZIM
15585	Ljubljana - Tiskarna Mladinska knjiga	dediščina	stavbna dediščina

V neposredni bližini se nahajajo še naslednje registrirane enote kulturne dediščine:

ESD	IME	REZIM	PODREZIM
17328	Ljubljana - Veleblagovnica Merkur	dediščina	stavbna dediščina
20037	Ljubljana - Poslovno-tehnični center AMZS	dediščina	stavbna dediščina
7597	Ljubljana - Stanovanjski bloki v Glavarjevi in Mašera-Spasičevi ulic	dediščina	stavbna dediščina
1116	Ljubljana - Pot POT	spomenik	

2. Predlogi rešitev in ukrepi za varstvo kulturne dediščine ter opredelitev do načrtovanih prostorskih ureditev

Obravnavano območje leži za Bežigradom, med centrom mesta in severno obvoznico, med Dunajsko cesto in Tolstojevo ter Mašera - Spasićevo ulico.

Za obravnavano območje veljajo določila Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del (Ur. list RS, št. 78/10, 10/11 - DPN, 72/13 - DPN, 92/14 - DPN, 17/15 - DPN, 50/15 - DPN, 88/15 - DPN, 12/18 - DPN in 42/18) in izvedbeni del (Ur. list RS, št. 78/10, 10/11 - DPN, 22/11 - popr., 43/11 - ZKZ-C, 53/12 - obv. razl., 9/13, 23/13 - popr., 72/13 - DPN, 71/14 - popr., 92/14 - DPN, 17/15 - DPN, 50/15 - DPN, 88/15 - DPN, 95/15, 38/16 – avtentična razlaga, 63/16, 12/17 – popr., 12/18 - DPN, 42/18 in 78/19 - DPN), ki tudi določa, da je potrebna izdelava OPPN.

Znotraj območja obravnave sta določeni dve enoti urejanja prostora (EUP) z različno namensko rabo:

- EUP BE-590 z namensko rabo CU, FZ - faktor zazidanosti (največ %) 50, FZP - faktor odprtih zelenih površin (najmanj %) 20, ki obsega večino obravnavanega OPPN in
- EUP BE-593 z namensko rabo SSse, ki predstavlja majhen del OPPN.

Pri urbanističnih pogojih je navedeno: Urbanistično-arhitekturna zasnova mora upoštevati smernice organa, pristojnega za varstvo kulturne dediščine, za staro tiskarno arhitekta Severja.

Opredelitev do območja:

Stavba Tiskarne Mladinska knjiga je v arhitekturno zgodovinskem smislu eden najpomembnejših objektov druge polovice 20. stoletja ter hkrati ključni gradnik opusa Savina Severja, enega najpomembnejših arhitektov ljubljanske šole za arhitekturo. Enako velja za stavbi veleblagovnice Merkur in AMZS, deli istega avtorja, ki sta prav tako kot stavba tiskarne, vključeni v večino

relevantnejših del arhitekturne historiografije, kar potrjuje izjemno dediščinsko vrednost vseh treh stavb, še zlasti, ker so locirane v neposredni bližini in so ustvarjale celovito oblikovan prostor, t.j. prvo fronto pozidave ob eni izmed glavnih mestnih vpadnic.

Veleblagovnica Merkur na križišču Dunajske ceste in Tolstojeve ulice, v ozadju tiskarna Mladinska knjiga, vir: <https://alchetron.com/Savin-Sever>, 18.2.2022

Prav ob tej (Dunajski) vpadnici se koncentrira najboljša ljubljanska arhitektura iz obdobja zenita slovenskega povojnega arhitekturnega ustvarjanja, začnši z dvema urbanistično in likovno-arhitekturno odlično zasnovanima stanovanjskima soseskama (BS7, EŠD: 30512 in BS3: vpis v RKD v pripravi), s križiščem s stavbami AMZS (EŠD: 20037), nekdanje veleblagovnice Merkur (EŠD: 17328) in Tiskarne Mladinska knjiga ter s stavbo Mednarodnega centra (EŠD: 30839) v neposredni bližini, v nadaljevanju pa s prav tako Severjevo blagovnico Astra (EŠD: 14297), kompleksom Plave lagune (EŠD: 30838) in širšim območjem Gospodarskega razstavišča, z zaključkom v t.i. Ljubljanskih vratih. Ob tem, da ti objekti izkazujejo široko prepoznavne kvalitete v smislu oblikovanja arhitekture, je vsaj toliko pomembna njihova prostorska umeščenost oziroma njihova vloga v formaciji prostora ob Dunajski cesti, vizualno zaznavnega s te poteze.

Za območje ob Severjevem križišču je značilen nizek gabarit, saj so vse tri Severjeve stavbe umeščene v soseščino klasičnih medvojnih vil, kar je pomembna prostorska kvaliteta. Drug pomemben prostorski vidik pa je vezan na samo dejstvo oblikovanja kompleksa tiskarne, za katero je arhitekt leta 1967 prejel tudi nagrado Prešernovega sklada. Tiskarna je nastajala postopoma, poleg proizvodne hale so bili zgrajeni naposled še prostori uprave, pisarne, skladišča in drugi pomožni prostori. Nastanku kompleksa per partes navkljub, gre za prostorsko celovito zasnovo: posamezni volumni so usklajeni, prav tako oblikovna in materialna zasnova, relacije med posameznimi deli stavbnega kompleksa so pretehtane. Kakršen koli poseg, ki na mikrolokacijo nekdanjega tiskarniškega kompleksa uvaja nove oblikovne paradigme, neustrezno dimenzionirane volumne in relacije do osrednjega dela kompleksa, t. j. tiskarniške hale, pomeni nedopusten poseg v varovano celovitost dediščine v prostoru ter v varovano pojavnost tega segmenta Dunajske ceste.

Pogled na območje tiskarne Mladinska knjiga, vir: <https://www.google.com/maps/place,> 18.2.2022

Usmeritve za posege v prostor:

1. Ohranjati je treba celovitost dediščinskega kompleksa v prostoru, vsi posegi ob tiskarniški hali Mladinske knjige, za posege v katero so bili dne 12. 11. 2021 že podani kulturnovarstveni pogoji št. 35102-0993/2021-5, morajo biti prilagojeni značilnostim te stavbne dediščine.
2. Ohranjati je treba pojavnost varovane tiskarniške hale v širšem prostoru ter vedute nanjo, pri čemer so dopustni le posegi, ki prispevajo k zvišanju njene vrednosti.

Višinska poudarka ob Dunajski cesti z medsebojnim odmikom omogočata pogled na tiskarno Mladinska knjiga. Uvajanje višinskih poudarkov v zaledju tiskarne, ki bi bistveno posagla v veduto, ni sprejemljivo. vir: <https://www.google.com/maps/place,> 18.2.2022

3. Sprememba namenske rabe in novogradnje v območju OPPN so sprejemljive le ob ohranitvi varovanih vrednot celotnega zavarovanega kompleksa tiskarne, t.j. osnovnega objekta, prizidka s pisarnami na južni strani ter prizidane severne hale z vmesnim povezovalnim traktom, to so zlasti: oblikovna in materialna zasnova ter gabariti – tlorisni in višinski, prav tako pa relacije med posameznimi deli stavbnega kompleksa.
4. Novogradnje morajo biti od tiskarniške hale odmaknjene vsaj za 10 metrov.
5. Višinski gabarit novogradenj ali rekonstrukcij na območju nekdanjega kompleksa tiskarne Mladinska knjiga, z vsemi pripadajočimi objekti, ki se rušijo oz. rekonstruirajo, ne sme preseči višinskega gabarita teh objektov.
6. Ob morebitni rekonstrukciji sekundarne prizidave na severni strani tiskarniške hale (v obstoječih tlorisnih in višinskih gabaritih, brez odmika 10 metrov), je potrebno pustvariti vse značilnosti stika oziroma prehoda med objektoma tiskarniške hale in rekonstruiranega objekta, in sicer v gabaritih ter v ustreznih materialih in oblikovanju.
7. Volumni novogradnje naj bodo čim bolj monolitni, nestrukturirani in naj predstavljajo nevtrarno ozadje Severjevima arhitekturama za vizure z Dunajske ceste. Nadstreški, balkoni in drugi elementi, ki segajo izven volumna same stavbe, ali zasaditev, ki doseže vidno polje za vizure z Dunajske ceste, niso dopustni.

Pogled s križišča na veleblagovnico Merkur, za katero stoji tiskarna Mladinska knjiga, vir: <https://www.google.com/maps/place>, 18.2.2022

8. Materialnost, oblikovna in barvna zasnova novogradenj in rekonstrukcij morajo biti podrejene historičnim stavbam Savina Severja v območju OPPN in v neposredni sosesčini, t. j. tiskarniški hali, nekdanji veleblagovnici Merkur in stavbi AMZS. Vse gradnje morajo biti izvedene v sodobnem likovno arhitekturnem izrazu, ki pa mora biti vizualno nevtralen in ne preglasi minimalistične pojavnosti Severjevih stavb.

9. Predlaga se ohranitev obstoječega dela kompleksa tiskarne zahodno od tiskarniške hale, ter preureditev v stanovanja, ob ohranitvi gabaritov in oblikovanja volumna stavbe ter priporočljivo ob vsaj minimalni ohranitvi primarne substance, npr. konstrukcije.
10. Za območje OPPN naj se izdela Konservatorski načrt za prenovo, ki je obvezni sestavni del občinskega podrobnega prostorskega načrta, s katerim se načrtuje celovita prenova območja dediščine, ki je značilen del prostora in grajenih struktur in s katerim se zagotovi upoštevanje družbenega pomena in razvojnih možnosti dediščine pri prostorskem načrtovanju.

3. Stališče glede potrebnosti izvedbe postopka CPVO (stališče glede verjetnosti pomembnejšega vpliva)

ZVKDS, OE Ljubljana meni, da **obstaja verjetnost pomembnejših vplivov izvedbe plana "OPPN 374 med Tolstojevo in Mašera - Spasičevo - vzhod" na kulturno dediščino**, vpisano v register nepremične kulturne dediščine.

V primeru, da bodo v celoti upoštevane podane usmeritve ocenjujemo, da bi bili ukrepi za varstvo kulturne dediščine ustrezni.

S spoštovanjem,

Pripravili:

Nataša Pirnat, univ. dipl. geog.
konservatorska svetovalka

dr. Tina Potočnik, univ. dipl. umet. zgod.
konservatorica

Tatjana Adamič, univ. dipl. umet. zgod.
konservatorska svetnica

Vodja območne enote:

Boris Vičič, univ. dipl. arheolog
konservatorski svetovalec

Poslati: - naslovnik
- arhiv

Savin Sever brez dvoma sodi med najvidnejše predstavnike slovenske funkcionalistične arhitekture modernizma. Vsako njegovo stavbo odlikuje izjemno racionalen in geometrijsko izčiščen prostorski koncept. Kot je dejal sam je »bistvo arhitekture videl v briljantnem konceptu, v popolni racionalizaciji problemov, v totalni funkcionalnosti.« Izjemna arhitekturna disciplina in skrajno domišljena organizacija prostora je njegove industrijske objekte postavila ob bok najbolj uglednim arhitekturnim nalogam.

Zasnova tiskarne Mladinske knjige je izjemno nazoren primer uporabe t.im. »binarnega tlorisa« imenovanega tudi »H plan«, ki je temeljni princip moderne arhitekture. Značilen je predvsem za funkcionalistično arhitekturo 20. stoletja, kot nadvse uporaben pripomoček za jasno artikulacijo in organizacijo stavb, ki vsebujejo zelo različne programe. Tovrstne zasnove zasledimo pri vseh najvidnejših svetovnih arhitektih od F. L. Wrighta (npr. Unity Temple), preko Le Corbusiera (natečajni projekti za Ligo narodov, Centrosojuz, Palačno sovjetov idr.), do Aalta (Dom kulture v Helsinkih, osrednji objekt Univerze v Jyväskylä), kakor tudi pri Ravnikarju (npr. OLO Kranj). Značilnost binarne (ali binakularne) zasnove je jasna delitev in ločevanje različnih vsebin in programov stavbe, pri enodružinskih hišah na ločen dnevni in nočni del, pri programsko kompleksnejših objektih pa običajno na dvoranski volumen (tovarniških hal, koncertnih, gledaliških, ali razstavnih dvoran, športnih igrišč ipd.) in ločen pisarniški trakt. Vmesni, vezni element je praviloma namenjen skupnim komunikacijam in servisnim prostorom, ki omogočajo delovanje sicer ločenih programskih sklopov.

Tudi Severjeva tiskarna Mladinske knjige je sestavljena iz treh delov, velike proizvodne dvorane na južni strani, manjšega pisarniškega krila na severu in vmesnega trakta servisnih prostorov (horizontalnih in vertikalnih komunikacij, sanitarij, garderob, shramb, arhivov itd.). In čeprav je vsaka lamela gradbeno povsem samostojna enota, z drugačno arhitekturno zasnovo, ki tudi navzven ponazarja namembnost prostorov, pa je vendarle tako glede uporabnosti kot prostorske in arhitekturne kompozicije vsaka lamela le del širše tripartitne celote. V tem smislu je predlog za zaščito in ohranitev le dela stavbe, le proizvodne dvorane povsem nesprejemljiv, saj kaže na nerazumevanje funkcionalnosti kot temeljnega bistva moderne arhitekture.